

CHOCOLADEMELK

Kort verhaal door

Jo van Oosp Yma

*

Het was nie bevallig voor Jaan en Gert de Hoop om naast Verkerk te wone. Vooral niet na de tiende Mei, ze hadde toen same naar de vliegruete staan kijke in de bogerd van de Hoop, en toen had vrouw Verkerk met haar dikke duim naar de machines gekeerd en gezegd: 'die komme ons helpe teuge de Engle, en die vliegruete gonge naar Rotterdam. Jaan de Hoop het niet veerwerk gegeve, dat dee ze noot, en zeker toen niet, want ze was maar in der oudste jonge dink, die in Brabant was, en daar wier gruwelij gevochte, zoals ze deur de radio wel gehoord had. Toch wier ze grilling van de woorde van de buurvrouw en ze stog nog wel in het zonnegie met, kleine Gertjes op ter arm.

En ze kon het niet late om de hele tid toen het oorlog was geregeld naar de kleine rampen van het aetherhuis, wu Verkerk te kijke met of daar ook een betje oorlog instat von ze. En ze was merakelij bij toen Verkerk en zijn vrouw vurt gebaald wiere door de hullipsie van het durp. Dat had ze verzedind niet ter praat von ze. Wel het Gert de Hoop de koop van Verkerk gemelke, 'je kon de stonnie diere toch niet met een vol uur late omdat ter baas Heil Hitler regeert, die tie zijn eige scheprepat, in de scheerwinkl, toen die der mee gelege wier.

Dat Jaan de kleine Keessie Verkerk bij hun Gertje in de boks gedaan het toen zijn vader en moeder, wu die wone, dat het gemins wat van gezid. Een klein kind kint je niet an zijn lot over ook al binne de ouwers nog zo slecht.

Verkerk is wotom gevocht en een luxe was en hij en zijn vrouw deuje viel groter praat as veur dien tid. En as tie zo doemde was, en ze dat de furier het steevast wintde zo, dan mos Gert de Hoop wel is bij zijn eige dinke dat het der veul van weg had, dat tie gelijke zou kiere. En dan wier die bangsachtig en Jaan ok. Ze kwam het niet te gemot niet meret de bure dors te praie, hij maakte maar gauw dat hij vurt kwam achter de berg as tie Verkerk op de wurf doende hoorde, en met Jane was het al precies ezender, die mos al tied kiere in de schuur wees as ze de buurvrouw op de bleek van de bogard geze. Zo hoefde tie maar weinig asem te geve en ook weinig te hore, maar bevallig binne zukke dinget met je naaste bure niet.

Maar wie niet bang voor mekaar wasse, omdatte ze nog niet an de polletiek deje, dat wase Keessie Verkerk en Bert de Hoop, die wase na den oorlog dikke hammerader gewore. En Gertje kon niet op de wurf komme of Keessie liep al om hem toe, ok ging Gertje Keessie wel is hale, en dan speelde ze same, maar Gertje was de baas, omdat tie zo'n gruwelij gaug kreng was, maar bevallig binne zloge zijn moeder wat, dom en dik.

Jaan kon het bestig zo, dan had Gertje ok nog wat vertier en hing die her niet al tied toejoer achter der rokke. Want veul vertier had tie niet, doch tie, en Mels zijn oudster boer, vroeger wou tie niet al tied in zijn broerlike speule, en toen de soldaat was het tie veul met hem optrokke as tie met veerlor kwam, maar hij is gruwelij verandert, slachtich was tie al tied aen betje, maar zo gruwelij still as tie nou was. Jaan en Gert vrouwe hem maar tie. Ze wase blij dat tie der zo deur gekomme was.

In de scheerwinkl hebbe ze Gerte gewaar-schouwd.

— Voor Verkerk met tie sijklike Hij bringe de omme an. Gert het zijn schoeren toe op-gebrake. Hij hoef niet op te passe, want as

gehele W.A. uit Tergouw met alle molle die der op heda in ons land lope en dat binne der een dikke dot, bij Gert de Hoop de wurf ap sture, dan kon die dat grust doen, ze zouwe niks anders veur dan een betje butter en een kiese zond stempel, nou en dat dee bekan lederen.

Toch is Jaan bang gewore, ze vertelde zukke grawelike verhalen over Vught en Amersfoort, en Verkerk keek zo merakelij was, maar het portrei van de Koning, dat op de wouder loeng tie met de bus van Winterhulp kwam, dat hon toen maar, een kwartie gegeve het in stee van een dubbelte zomers toch noot, zatte, dan wier het ok niet lelijk ook, praatte ze der eige vor, en ze heeft het lissje met nog een likkie was keginge en het glasje met een betje spiritus opgedaan, maar niet het gezicht van de koning dors ze niet te kijke.

Toen Mels uit het land werom kwam, mork tie trek dat tie koningin vut was. Hij vroeg tie raar en toen her Jaan gezeid, dat het om Verkerk was, dat peir hong ok alless in tie keuke, waarom zong je armoel makte, niet het al tied, maar hij niet perzes gaah hale en het tie weer op zijn otuwe plekkie gonge. En daar was Jaan grawelij groos op, want Mels had zegedert voor der gevochte. En der volgende tee toen ze Verkerk met zijn roote bus de wurf op de dorre rammen, liep ze hem tegemot en doowde der gauw een dubbelte in, dan hoefde tie niet binne te komme en kon de Kaningn bije hange.

Toen vrouw Verkerk der is achterkwam dat Jaan en Gert bang wasse, ze der is gaah bouwe. Nou de vesiet het Jaan wat gekost, want je kin je bure toch niet voor de onderde late stane, je moet ze binne vure, al kon je ze der wu sijklike. En toen ze binne was prat te krek ezender as je schrijft, in een krant of as de radio, het lekent wel of ze der hele boepraat, vergeet was.

— Zij en Gert noose ok lid van de beweging wore, zee ze, dat kwam een agrarier toe. Mels zek ok achter de kaebel en zee, dat hij niet lid wou worre, maar hij kon wat de faksistengroet niet leren. Nou dat was helegaar eest bezaar zee vrouw Verkerk, daar kregt ze tie in, der beaals had tie ok wel twingl kere molle doen voor een teuge baalk, die ze der naaregde hadde, dat as toen ze Peter Ton gong begrave, die wase tie, die jonge, die door die gemene agent neergeslagen of geschiet, daar wou zee of wez. Maar voor tie faksistengroet hoefde Mels gaug hange te hebben, dat leerde ze tie.

Mels schudt zijn hoofd.

— Ik link het niet buurvrouw, zee die, ik dink het niet, want een aap kin je alles lere, maar een mins niet. De buurvrouw was niet wat ze hierop zegge nou, daarom vrog ze of Gertje mes hullel kees naar school gang, niet onder stung der op, dat Keessie naar tie fijkne school gong, en Keessie was naar zijn vader ver-noemd en de hote stog op zijn naam, nou en dan der je dat.

Vrouw de Hoop kniekt effies en toen de buurvrouw nadat ze tie over het weer, de wast en de kalives gehad had en zag dat ze de praat leek niet bouwe kan, gong ze vurt.

Zo kwam het dat Gert en Keessie same of gelege ieder met een stukleakigie om der nek, want de school was een gruwelij ind-vurt.

ploegen hoe dat het een ontardaerd gruwel was, maar dan kwam Gert voor zijn vrinde op. Eens het tie de jonge van Verzuulen, die al in de vierde klas zat met een klomp op zijn roire hure gelege. Toen hulle de jongens op met plage en Anton reep as Gert in de buurt was, en Keessie zurgde wel, dat tie al tied bij Gertio te buort bleef, want Gert was merakelij vlog, maar Keessie niet.

Toen ze bekant een jaar op school wase, zoi het openbare les zijn. Dat was grawelij, nou hadde Gert en Kees al gehoord wat dan mochten de vaders en de moders komseh, en dan mos je een oud konnege mebringe, en daar kregt je dan melk in. Vroeger was het chocolade nek, maar nou deje ze der Melba in, omdat tie oorlog was, got Melba was ook lekker, von Gertje, maar zijn moeder zee, dat je van die flauwe rommel niet een klap in je gezicht kregt. Dan, doch Gertje, dan zo chocolade melk wel ontast lekker zijn.

Verkerk het temet nog de boel van eieren gemakt, dat ze gong Openbare les konne hore. Want de meester had zommer in het openhuar met een lijt geणे, en dat megele de Winterhul maar doen, zo col-lectore. En de pliesie het de cinie in beslag genome. Dat kon Gert de Hoop niet hebbe.

Die is toen, al tie tie bang, naar Verkerk toe geणे en het gezeid, dat tie toe jongen van een durp wase, en dat tie toe jongen same ook maar het keratfeel geणे, want en dat de purt ok niet vel zou worre, die onnozle vijftig guldes. Toen bleef de cinte eenge bij de meester wase geणे, maar er s'ling nu het de keratfeel geणे, Schoonhoven, dat de Winterhul geणे, fess op de christelike school geणे, want had. Nou wisse ze allegaar geणे, want hebben ze der toen weinig geणे, want maalk, maar Mels zee, dat tie toe deje kregt gunpe en dan zage, dat tie toe gaver.

Ook is Verkerk op de openbare les gekomme met zijn zwarte pakke an, en toen de gong hem zo zagge help het voor Keessie, want hij achter, kort achter Gertje. Want ze vroege hem trek of zijn veul tie baggero mos letuge de korsens, omdat tie vin zulke hage lusse anhad, en of tie veul pantje meer hadde veur een lange rok. De meester het ze toen trek vertog, want het schoolbestuur het grawelij motte lere en de jonge van Duim, die dat gavage het, kregt een dikke speculias van de schenker.

Jaan was met kleine Gert geणे, ze het ook van de melba geproofd, maar tie wotter nog flauw van toen ze al met Gert en Keessie naar hoes gong, want Verkerk niet mee, hij moest nog wat oome vure beweging, zoas tie over het schouwen teigs der geschreeuw had. Toen gong tie vurt, maar Jaan was nildig en geणे, die dikke rug zee ze zo'n bieje in der eige, dat tie toch een godsklangde Gertje was, met tie molle der soort, want tie het hulle schard was, dat tie arme soldate nog geteent en kont hie chocolade nek, konne krigt en dat met het konnege, midde in de winter. En toen zee tie hadde veur Gertje, dat hij as tie oorlog over was van zijn moeder is een lekkere kon thee, ladenliek zo krigt.

Na die Kerensim zijn Gert en Keessie nog een half jaar tie naar school geणे, Jan gong tie niet meer, toen de Tommie van Arnhem lage. Het wier veul te gevartig, niet de vliegruete. Ze kolme om zo te zegge, nog geen hulkak of oen hulkakkers op de weg zien, of ze schote der op. Die was het gruwelij slecht niet het etc. dat kee merke, want je kon wel an de achterde bleijf staa, en dan had je zige klomp nog en je most zelf ok wot bouwe. Jaan wier der soms mol, van een mins vurt-sture was ook lee, maar je moet wel tie vure voor je maar kort, dan trokke ze het gavage

De buurvrouw van Keessie Verkerk en de

WIJ VROEGEN AAN EEN
OUD K.P.-ER:
VERTEL ONS EENS IETS
VAN UW BELEVENISSEN

Wapen-onderricht bij de K.P. Ernstig kijken de mannen toe, als hun de werking van de Sten wordt uitgelegd.

of, want zij ze lang bleve, dan wier ze weer moedigend en dan hulp ze weer vurt, maar een doen met er was het niet, en dan met de Verkerk naast je, die zee, dat ze zo der ege volk te knrt deejf voor de zwarte handel. En Mels zee dat Verkerk de onderduikers naar de plessie brocht, en die brocht ze weer naar de grüne polizei, maar die moest het doen en Verkerk dee het uit zijn eige. En Jaan was blij dat zij nog nooit een onderduiker in huis gehad hadde, want as je die jonges vurt zag bringe. Een knors dee nog voorzichtigter met de flauwe kalvers.

Mels zee dan maar niks, want as ze wiste wat tie dee s'aves as se thuis dochte, dat tie achter een meid an zat, dan... ja dan zouwe pa en poe vel bong wree.

Zo sning Jaan op een niggend west ees paar minste uit Rotterdam tie helpe, toen der weer een paar Tommies over kwamme, ze trok ze gauw naar binne, want die dinge begonne weer te knetteren, en toen ze opnieuw kwamen en Jaan de minse af wou helpe kwam Keesie Verkerk huilend naarde buvrouw, dat Gertje in de bogard lag, hij bloeide zo en wou niet meer optaan. Jaan wier koud en wis amper dat ze liep toen ze Keesies schterna gong. Zo het Jaan de Hoop der jongste soontje gevonde. Hij had zijn knikers nog in zijn hande, maar zijn ander schoertje was allegaar bloed en zijn trugte op zijn borste was klesnet. De vrouw die ze hup is stillelies vurt gegaan, maar eeffs derna kwam de dokter, die had ze gewaarschouwd.

Voorzichtig het ze hem opgebuerd in de wer wochte geroed. Zo sting ze zand, zeed, wasen en toe hieck en hieckte kind soe in der arme. De buvrouw, die door Keesie wat gehoord had kwam anloep en heb nog is grote praat gedaan. Jaan sting daar en de buvrouw vraatte, dat ze tot nu van de Ingelse had, want en kindere vermoorte, dat konne ze en het kon wel aan vliegmesen zijn die de Koningin zijf begave had, je mot nodig der petret ophangew, zoo ze nog.

Jaan zee der geneeten wrembe, ze dee alleen Gertjes haartet wat van zijn voorhoofde of Maar de krans, die de N.S.B. broocht an het slachoffer van de Engelse terreur het ze, voor Verkerk zijn eige oge as flinters geschurd. De minse, wasse geen minse, die der bek niet konne houwe as een moeder met der gesturde kind sting.

Na die ijd het Jaan nog meer minse gehalde, en toen Mels thuis kwam met twee jonges die uit tie trein gespronge wasse het ze op de opkame later slape en Gert is de dokter gaan hale. Dat hadde ze nouit gedaen as vour Verkerk toen der mond gehouwe had.

Na de vijfde Mei zijn Verkerk en zijn vrouw vurt gehaald. Maar Keesie bleef bij zijn opa en opoe, die hie kwamme behore. Dat was niet goed voor dat jongte, want zijn opoe was gruwelijck kreen en jing hem alijd de deur uit en zijn opa was gheel niet kinderachtig, die gronde al is toe maar in de schuur kwam, waar hij doende was. Zo gronde die weer, dat Keesie maar stillelies zijn de schuur gong naar de bogard, daar sting die zo'n hieck eenderbante tie kijck en trengende zo dat je der geen zwerfhand uit zou late.

Zo zag Jaan de Hoop hem staan, en ze docht na har Gertjie hoe dikkele de tie met hem bespeuld had, ze keek nog is effies uit tie raampje van de vlonder, je kon het jongte hier zien grillen. Toen kreeg Jaan de Hoop gruwelijck met Keesies te doen. Ze liep de deel over helegaar naar de bogard, zij sting kort bij het plekke waar de Gertjies gevonde hadde. Ze zine Keesies kleine natte hande in haar grote hand... Kom jij maar is effies met buvrouw mee, zee ze, buvrouw het wat voor je. Keesie het niet wist, maar zij kroop trek kortbij tie dichele teuge der an. Wat kwam zo'n warm toech veel tekort.

Ze het toen gauw een kom warme kop chocola wat her gemakkt. Keesie dronk op, op, toen die onder het perit van de Koninging zee, daar hong een donkerblauwe band over, die was van Mels. C.D. sting daar op... Je mot maar veel bij de buvrouw komme, zee Jaan en ze wier gruwelijck bij toen Keesie knakte boven zijn half gele kom chocolade

Mijn belevenissen kwam terug naar Decembar 1944 en Januari 1945, de tijd van de razia's of menschen door de moffen in een groote stad in het Westen van ons land. Ik was toen K.P.-er en op zekerem dag heel in het begin van Januari 1945 kreeg ik de opdracht van mijn commandant om een profiel te maken van een spoorrat. Op deze manier zouden wij de kneedbare springstof, die door de Geallieerden werd omliag geworpen, zijn kunnen kneden en direct ter plaatse aanbrengen.

In den nacht, volgende op den dag van opdracht, ging ik er op uit, en om geen last te hebben van de Hollandsche Staats-politie, in verband met het sa sprijd op straat zijn, trok ik een uniform aan van S.S.-Oberscharführer. Deze uniform wärd mij door mijn commandant verstrekt.

Toen ik echter eenmaal op het spoorwegemplacement was begon het zoe erg te regenen dat ik een schuilplaats zoeken moest. (Ik had namelijk niet eens een lange jas.) Ik vond deze, door tegen een groote kolenoeds, die bij het emplacement gebouwd was, te gaan steevak.

Toen ik daar een poosje gebavkeerd had, werd het mij echter een beetje te koud buiten en ging ik maar eens probeeren om in de loods te komen.

Ik liep een keer het gebouw rond totdat ik een opstaende deur vond.

Boven zij hoorde ik stemmen, ik iusterde even en toeh ik hoorde dat er Hollandsch gesproken werd, ging ik de trap op naar boven, om te zien of ik mij daar misschien kon vermoeven. Dit was ook inderdaad zoo, want boven brandte een gloedrood kachelte en daarbij zaten twee mannen die bij mijn binnenkomen mij aankaken of ze mij wilden opten.

Ik vroeg hun mij te moeg warmen. Als antwoord ontving ik een onverstaanbaar gebroet, zomits van: „Ik versta geen Duitsch”. Ik ging hier niet verder op in, maar ging lekker bij de kachel zitten en hield een poosje mijn mond, totdat dit zwijgend ziten mij verveelde.

Eerst vlootte het gesprek niet erg, doch toen wij een poosje met elkaar gesproken hadden ee ik mij erg anti-nazi had uitgelaten, ging het beter.

In dien tusschenzeit was het buiten droog geworden en ik verlangde naar mijn bed.

Ik nam afscheid van de beide mannen en bedankte hen voor hun gastvrijheid en verklaarde mij tot wederdienst bereid. Enkele weken later kreeg ik van mijn commandant weer een opdracht, die in hetzelfde uiform moest worden uitgevoerd. Ik, reed toen in het oostelijk gedeelte van de stad terwijl de moffen overal in de stad druk op menschenjacht waren. Op een moment hoorde ik achter mij roepen van: „Hé. Hé! Hoer es even!” Ik wachte. Er komt een man op mij af... „Mijnheer ik ben de man dien u dien nacht ontmoet hebt, toen u eindelijk zocht op het spoorwegemplacement, en nu is er bij mij het volgende gebeurd: Enkele dagen geleden is mijn zoon opgepakt door de Duitschers en die wordt nu vertransporteerd naar het Oosten van his land en misschien nog wel naar Duitschland. Die is de dood voor zijn moeder. Mijn vrouw heeft n.l. enkele maanden terug har jongsten zoon verloren en nu moet ze haar oudste verliezen. Kunt u mij nu niet helpen?”

Ik dacht even na, zei toen: „Ik ben niet van het onderdeel dat menschen vroede, dus kan ik niets voor u doen.” Dit doode de laatste hoep van den man. Maar ja, wat moest ik anders zeggen, ik kon toch slecht geen zeggen, ik ben geen Duitscher, want ik kende den man helemaal niet en wist dus niet of hij te vertrouwen was. Toen ik echter de deur van de kazerne was besloot ik om

ik fietse de poort binnen. Er stonden twee posten voor den ingang, die voor mij saluerden en mij totaal niets vroegen. Ik reed door tot de hoofdingang van het gebouw en gaf dan den post, die daar op wacht stond, mijn fiets af met het bevel er op te passen tot ik terug kwam.

Hierop ging ik het gebouw binnen en vroeg aan den onder-officier die in de hal van het gebouw op wacht liep, waar of de jongens die opgepakt waren, zaten.

Hij zei mij: „Die zitten boven, Oberscharführer!”

Ik ging naar boven en vroeg daar aan een man, die in dienst was van den Nederlandschen Volksdienst, waar „Piet” zat. Hij zei mij dik niet te weten. Df hij die zei om mij als „Duitscher” niet gewegis te maken of dat hij het werkelijk niet wiste, is mij tot op heden nog niet duidelijk.

Ik liep toen de verschillende zalen in en riep daar den naam van den jongen, dien ik hebben moest.

In geen van de zalen kreeg ik antwoord.

Op de gang echter hield mij iemand aan die mij verleidde: „De jongen, dien u moet hebben, is in de garage bij de jongens die klaar staan voor transport naar Amsterdam.”

Ik ging hierop snel naar beneden en passerde weer de posten, die op het bordes van iedere trap stonden opgesteld, met het geweer in den aanslag en ook den onderofficier in de hal.

Buiten gekomen zocht ik de garages op en ging ook hier door het bewakingscordoon heen. Ik riep in de groote iarij zijn naam af, maar antwoord kwam er niet.

Hierop ging ik naar de autobossen en riep in elk van deze ledereen keer zijn naam. Pas in de derde autobus had ik geluk.

Hier zat „Piet”, op zijn koffer en hij af net smakelijck een pan met middageten leeg, die hem door een familielid gebracht was, ik sommeerde hem mee te komen. Hij schrok geweldig, dat kon ik in zijn oogen lezen. Volgens mij dacht hij: een S.S.-officier, wat zullen ze nu met mij gaan uithalen.

Hij ging mee. Toen wij het bewakingscordoon bij de garages passeerden zei ik hem dat als er bij de poort iets bijzonders zou voorvallen, ik er schielingst met hem zou tusschen uit gaan. Dit zei ik in het Hollandsch.

De enige reactie van hem hierop was: „Bent u van de onder-groedeche”.

Ik antwoordde hem: „Ja.”

Zijn gezicht stond inens bij. Hij wist niet, waaraan hij dit alles te danken stond.

Bij het hoofdgebouw gekomen nam ik mijn fiets over van den post, die er voor stond, en bedankte hem voor de bewaking er van.

Ik zei toen tegen „Piet”: „Ga maar achterop mijn fiets zitten dan rijden wij zoo de poort uit.”

Deze opte gelukke prachting.

Buiten de poort moest ik hem echter laten loopen wat mij zinnen. Bij de poort was zoo zacht dat ik zelf ternaarwoud op kon zitten. Hier vroeg mij smeekend: „Mijnheer, wilt u mij als 1 te vloeef naar huis brengen want de Duitschers zijn nog steeds volop naar het razzia houdsen.”

„Mijnheer”, en ik was pas 20 jaar, ik voelde me heusch een beetje trotsch op dien titel.

Wij zijn toen samen koepend naar de Leidsche Buurt gegan en hier heb ik hem aan zijn meeders zinnen overgegeven. Ik werd uitgenodigd een kopje thee te komen drinken. Onder-tusschen kwam zijn vader thuis. De groote van hun vruede: „kan ik u niet bestrrijven. Ik kan alleen vertellen, dat ik me erg gelukkig voelde deze kleine dad te hebben volbracht.